

Notat om AES

Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomsforsikring

Udarbejdet den 17. januar 2007

Af Pauli Andersen,

Partner, virksomhedsmægler

ProConsult Virksomhedsmæglere

Forsikring af medarbejdere siden 1933

Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES) blev indført pr. 1. januar 1999, hvorefter alle offentlige og private arbejdsgivere var pligtige at betale bidrag til dækning af udgifter som følge af erhvervssygdomme. Erhvervssygdomme har siden 1933 været forsikret i forsikringselskaber. Bedst kendt var Forsikringselskabet for Erhvervssygdomme (FFE), hvis funktion blev overtaget af AES.

Kritik af AES

Virksomhederne har i de senere år oplevet betydelige variationer i bidragene til den lovpligtige sikring mod erhvervssygdomme i AES¹. Hertil kommer, at der er stor spredning i bidragene mellem de nuværende brancher. Der har fra forskellig side været rejst kritik af beregningsgrundlaget for fastsættelsen af bidraget til AES. Herunder at det ikke har været muligt for den enkelte arbejdsgiver, at kunne se en direkte sammenhæng mellem størrelsen af bidraget til AES og indsatsen med at forebygge erhvervssygdomme, samt problemet med at bestemme den korrekte branchegruppe. Således er mange virksomheder placeret i en forkert branchegruppe.

Beskæftigelsesministeren nedsætter et udvalg

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen nedsatte derfor i 2005 et udvalg, der fik til opgave at reformere AES-systemet, så bidragene blev mere rimelige og retfærdige og kunne tilskynde virksomhederne til at maksimere den forebyggende indsats. Udvalget fremkom i december 2006 med en rapport: Rapport fra udvalg om et mere enkelt og retfærdigt arbejdsskadesystem (AES-udvalg)².

Manglende erhvervsfolk i udvalg

I stedet for at nedsætte et udvalg bestående af dynamiske erhvervsfolk, men kendskab til mange af de problemer som AES påfører virksomhederne, valgte ministeren at nedsætte et udvalg bestående af organisationsfolk og offentlige ansatte, og resultatet er også blevet derefter. Eksempelvist fremkommer udvalget ikke med forslag til nyt system, men forsøger blot at afbøde nogle af de fejlmuligheder, der er ved DB03-systemet. Problemet med organisations- og embedsfolk i sådanne udvalg er, at alle disse repræsentanter har hver deres submål med et sådant udvalgsarbejde, som nødvendigvis ikke tjener det overordnede formål, nemlig at reformere hele systemet, så det blev rimeligt og retfærdigt. Sammensætningen af udvalget har ikke bidraget til en dynamisk, idérig og konstruktiv proces, men mere at de enkelte repræsentanter har afgivet deres baglands ønsker. Dette skaber ikke noget frugtbart resultat, hvilket udvalgets rapport også bærer præg af.

Reformation af AES

Udvalget skulle ifølge kommissoriet overordnet set komme med forslag, der reformerede AES-systemet, så bidragene opleves mere rimelige og retfærdige, og som kan tilskynde virksomhederne til at maksimere den forebyggende indsats.

Mere konkret skulle udvalget overveje om opdelingen i 95 branchegrupper (106 branchegrupper i 2006) kunne forenkles af hensyn til både arbejdsgiverne og administrationen af bidragsopkrævningen.

Nyt system

Kommissoriet opstiller som krav til udvalget, at det skal komme med forslag til et nyt system

- som skal være stabilt og driftssikkert,
- som skal opleves som rimeligt og retfærdigt af arbejdsgiverne,
- som skal afbalancere bidraget til AES mellem "forureneren betaler" og et solidarisk forsikringsprincip, og
- som skal indeholde en direkte kobling mellem arbejdsmiljøindsatsen og bidraget.

Produktionsmæssig og skadesrisiko

I forarbejderne til lov nr. 278 af 13. maj 1998 om arbejdsskadesikring³ blev det forudsat, at bestyrelsen for AES skulle fastsætte størrelsen af bidragene ud fra den enkelte arbejdsgivers tilhørsforhold til en branchegruppe. Branchegrupperne skulle bestå af virksomheder, der var homogene produktionsmæssigt såvel som med hensyn til skaderisikoen. De enkelte branchegrupper skulle fungere som lukkede økonomiske kredsløb, og der måtte ikke foregå systematisk økonomisk omfordeling mellem grupperne.

Bidragets fastsættelse

Af lov om arbejdsskadesikring § 56, stk. 1, følger, at bestyrelsen for AES fastsætter de nærmere regler om betaling af bidrag, jf. bekendtgørelse nr. 1071 af 11. december 2003 om arbejdsgivernes betaling af bidrag til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring⁴. Det bemærkes, at lovgiver ikke i den forbindelse har angivet et system for hvorledes fastsættelse af bidrag skal ske, men dog bestemt, at "bidragene fastsættes ud fra

¹ http://nyhedsbrev.bm.dk/artikel_6.asp

² http://nyhedsbrev.bm.dk/artikel_6.asp

³ <http://147.29.40.91/DELFIN/HTML/A2006/0015429.htm>

⁴ <http://147.29.40.91/DELFIN/HTML/B2003/0107105.htm>

tilhørsforholdet til en branche, det beregnede antal fuldtidsansatte og de forventede udgifter vedrørende den pågældende arbejdsgiver", jf. § 58, stk. 2 in fine.

Danmarks Statistiks system

Det forudsættes, at AES samler brancherne i branchegrupper, der er homogene, både ud fra produktionsmæssigt og ud fra et skaderisikomæssigt synspunkt, samt at AES fastsætter bidraget på baggrund af de udgifter, som den enkelte arbejdsgiver forventes at påføre AES. AES har valgt at anvende DB03⁵ (tidligere DB93), men dette er ikke et lovkrav. Det er AES's bestyrelse, der har besluttet dette. Det er Danmarks Statistik, der alene kan placere virksomheder i henhold til DB03, hvilket registreres i Det Centrale Virksomhedsregister (CVR). Imidlertid placerer Danmarks Statistik virksomheders aktivitet i en branche ud fra *statistiske* hensyn og ikke ud fra *produktionsmæssigt* og ud fra et *skaderisikomæssigt* synspunkt. For Danmarks Statistik er det *slutproduktet* (og *ikke fremstillingsprocessen*), der er bestemmende for brancheplaceringen i DB03.

Beskæftigelsesministeren giver ProConsult ret i kritik

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen anfører i brev af 21. december 2006 til ProConsult, at "Jeg er meget enig i, at Danmarks Statistiks branchekoder ikke er den optimale løsning på erhvervs sygdomsområdet", men vælger formentlig fortsat at anvende et system, der til AES's formål notorisk vil medføre mange fejl.

Forkerte branchekoder

Følgelig er det uomtvisteligt, at en klassificering i henhold til DB03 vil fejlplacere et betydeligt antal virksomheder i AES's regi. Et forsigtigt skøn er 5-10 %, og vi taler om ca. 200.000 virksomheder i alt. Det vil sige at i hvert fald mellem 10-20.000 virksomheder betaler et forkert bidrag til AES.

Arbejdsskadesstyrelsen

Det følger af lov om arbejdsskadesikring § 48, stk. 6 in fine, at "Arbejdsskadestyrelsen træffer afgørelse om branchetilhørsforhold under hensyn til arten af påvirkningerne, intensiteten og den tidsmæssige udstrækning heraf. AES henfører herefter udgifterne til en branche." Men sådan er praksis ikke, idet AES alene anvender DB03, med de talrige fejlmuligheder dette giver.

Anmodning om oplysninger

Det følger også af lov om arbejdsskadesikring § 55, stk. 3, at den sikringspligtige efter anmodning skal give AES oplysninger af betydning for fastsættelse af bidrag efter loven, men sådanne henvendelser får virksomhederne ikke, idet AES blindt styrer efter DB03.

AES-satserne beregnes ud fra en model, som bestyrelsen for AES vedtog at anvende første gang i forbindelse med beregning af satserne for 2001.

Lovens hensigt

Det er efter loven hensigten, at AES-satsen skal afspejle risikoen i den enkelte branche. Der er mere end 800 forskellige brancher, og nogle brancher er ganske små, både med hensyn til beskæftigelse og udgifter til skader. Det er derfor ikke muligt, at beregne mere end 800 forskellige satser på en statistisk forsvarlig måde.

AES har siden starten i 1999 taget udgangspunkt i de branchegrupperinger, der blev anvendt i det tidligere Forsikringsselskabet for Erhvervs sygdomme (FFE). For at lette administrationen blev antallet af branchegrupper dog reduceret. AES har siden flyttet nogle af brancherne for at overholde lovgivningens krav om ensartethed. Med virkning fra 1. januar 2006 er der 106 branchegrupper, der er fordelt på 18 risikogrupper.

Særlige tilfælde

Af bekendtgørelsens § 4, stk. 5, følger, at AES's bestyrelse i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering, kan registrere en virksomhed med en anden branchekode end den af Danmarks Statistik fastsatte - der som bekendt ikke har en produktions- eller skaderisikomæssig vinkel - hvis det kan godtgøres, at den i produktionsmæssig og skaderisikomæssig henseende står i åbenbart misforhold til den branche, i hvilken den er registreret. Det bemærkes, at denne rigoristiske bestemmelse ikke har hjemmel i en retskilde, jf. dansk rets legalitetsprincip, og følgelig er ugyldig. Det er tillige helt ude af proportioner, at en administrativ ændring i Danmarks Statistik modsvares af en bestyrelsesbeslutning i AES, uden at en sag fra AES's side har været sagsbehandlet.

Proportionalitetsprincippet

Det er i strid med dansk rets proportionalitetsprincip, når AES anvender et notorisk fejlbehæftet kodesystem og uden nogen som helst saglig sagsbehandling fra AES's side, samtidig kræver en helt urimelig begrundelse og undersøgelse fra en virksomhed, der uden skyld er havnet i AES-systemet med en forkert branchekode. Jo mere

⁵ <http://www.dst.dk/HomeDK/Veiviser/dokumentation/Nomenklaturer/DB03.aspx>

DB03 er en dansk branchenomenklatur baseret på EU's nomenklatur. De første 4 cifre svarer til NACE rev. 1.1, mens de to sidste cifre er danske underopdelinger. DB03 er principielt en klassifikation af økonomiske aktiviteter. I praksis er dens væsentligste funktion at danne grundlag for en klassifikation af virksomheder efter disses hovedaktivitet.

byrdefuldt et sådant krav er, jo sikrere skal lovhjæmmelen være. Følgelig er bekendtgørelsens § 4, stk. 5, retsstridig.

Urimelige krav

I AES's brev til ProConsult af 22. november 2006 fremgår, at "virksomheden bør fremlægge sin egen redegørelse for de produktions- og skaderisikomæssige forhold, der gør at det er helt åbenlyst, at virksomheden ikke passer ind i den branche, hvor den er placeret," samt "nærmere om på hvilke punkter virksomheden adskiller sig fra den branche, den hidtil er registreret i." Herved skærpes det helt urimelige krav om "præsumptionsansvar" (omvendt bevisbyrde) ved at virksomheden skal bevise, at AES's beslutning er forkert, uden at AES overhovedet har foretaget nogen form for behandling af sagen.

Brancheflytning

AES anfører i ovenfor nævnte brev generelt, at hvis der sker en brancheflytning af en virksomhed, får det ikke blot konsekvenser for virksomheden selv, men også for de virksomheder, der ligger i den branche virksomheden flytter fra og til, hvorfor det derfor stiller store krav til det grundlag, som AES's bestyrelse skal vurdere ud fra. Men dette gælder ikke hvis Danmarks Statistik ændrer virksomhedens branchekode, så tager det kun få minutter før ændringen er implementeret i AES-systemet. AES's synspunkt kunne dog være fornuftigt, dersom AES havde anvendt et præcist system, der entydigt klassificerede virksomheder ud fra en produktions- og skaderisikomæssig vurdering, men DB03 har intet med en sådan vurdering at gøre. Det forekommer helt ude af proportioner, at sætte så store hindringer i vejen for en virksomhed, der ønsker en ændring til en korrekt branchekode. Dersom AES's synspunkt havde været velovervejede, burde der jo stilles lige så store krav, når AES ændrer fra en branchekode til en anden, således som det er sket for vor klient, men her kan AES i blinde ændre en branchekode i strid med gældende ret.

Konkurrenceforvridning

I en konkret sag er vor klient uden en administrativ prøvelse fra AES's side flyttet fra branchekode 74.85.90 (anden kontorservice) til 22.22.30 (serigrafiske trykkerier). Dette til trods for, at vor klient ikke har serigrafisk trykkeri, men dette faktum er ikke nok til at overbevise det usmidige AES-system om at ændre branchekoden. Derfor betaler vor klient nu et alt for højt bidrag til AES-systemet. Bidraget pr. medarbejder i den første gruppe udgør 243 kr. og i den anden gruppe 1.725 kr., det vil sige en difference på 1.482 kr. pr. medarbejder. Vor klient har 40 medarbejdere, hvorfor det betyder en merudgift på 59.280 kr. pr. år. Dette er en omkostning som vor klient kun kan pålægge sine kunder og dermed har vor klient en forringet konkurrenceevne i forhold til alle de virksomheder, der producerer nøjagtig det samme, men som ligger i vor klients oprindelige branchekode. Dette er et direkte konkurrenceforvridende element som virksomheder bliver påført af AES.

Rådgivning umulig

Det bemærkes endvidere, at de gældende regler gør det umuligt for virksomhedsmæglere og andre rådgivere, at rådgive klienter om virksomhedskøb, for så vidt det ikke med de gældende regler er muligt, at vurdere hvilken bidragsats en virksomhed vil have i efter et opkøb af en anden virksomhed.

Fordeling af ansatte (funktionærer/ikke-funktionærer)

AES's regler tager ikke højde for om en virksomhed i en bestemt branchekode/-gruppe har 5 medarbejdere i en høj skaderisikogruppe og 95 i en lav risikogruppe, eller har 5 medarbejdere i en lav skaderisikogruppe og 95 i en høj risikogruppe. AES skærer alle medarbejdere over en kam. Dette i ligeledes konkurrenceforvridende for virksomhederne.

Nyt mål for AES

Som et kuriosum kan det anføres, at AES vil efterleve fire nøgleord⁶ - i daglig tale kaldet **KEIA**:

Kompetent - AES består af veluddannede, dygtige og troværdige medarbejdere med stor erfaring.

Enkel - Det skal være let at forstå AES-ordningen, og hvad den indeholder for både arbejdsgivere, selvstændige og tilskadekomne.

Imødekommende - Det skal være nemt at få kontakt med AES. Rådgivning og svar skal være professionel, venlig og let forståelig.

Ansvarlig - AES-ordningen skal administreres på den mest hensigtsmæssige måde, så flest mulige midler går til udbetaling af erstatninger.

Mange virksomheder har rigtig meget til gode, hvis AES skal leve op til ovennævnte målsætning.

Nyt AES-system

Der skal ikke kun fremføres kritik uden at fremkomme med konstruktive forslag til hvordan AES-systemet kunne nærme sig lovens formål, nemlig at den enkelte arbejdsgiver kun betaler et bidrag, der fastsættes ud fra

⁶ <http://www.atp.dk/www/portal.nsf/mainfrms!readform&ExpandAlias=Menu-AES-Omaes-Virksomheden&Area=AES-Omaes>

tilhørsforholdet til en branche, det beregnede antal fuldtidsansatte og de forventede udgifter vedrørende den pågældende arbejdsgiver”, jf. § 58, stk. 2 in fine.

Et sådant system kunne opbygges på data afgivet på tro og love af de enkelte virksomheders adm. direktører og/eller ledere/ejere, om antal ansatte pr. f. eks. 1. januar. Antallet af medarbejdere skulle placeres i 5 grupper ud fra et af AES beskrevet klassifikationssystem. Gruppe 1 er den mindst risikobetonede gruppe (f.eks. kontorfunktionærer) og gruppe 5 er den mest risikobetonede gruppe (f.eks. produktionsmedarbejdere i den kemiske industri). På dette grundlag ville man få et stabilt, driftssikkert, rimeligt og retfærdigt system, hvor det er ”forureneren” der kommer til at betale for sine synder. En kontrolordning kunne foretages af Arbejdstilsynet, når tilsynet alligevel er ude på de enkelte virksomheder på kontrolbesøg, og det skulle selvsagt være strafsanktioneret at snyde ved bevidst at placere ansatte i en forkert gruppe. Er arbejdsgiveren i tvivl kan man kontakte AES’s kundeservice.